

Materiały faktograficzne

Przemysław Buryan

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu inowrocławskiego

1. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat inowrocławski

Lokalizacja: województwo wielkopolskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: Metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2008, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.1) Wyd. GWSHM Milenium.

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: sierpień 2012

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: sierpień 2012

Badania terenowe: sierpień 2012

Przeprowadzający badania terenowe: Przemysław Buryan

Data wypełnienia formularza: 02-09 listopada 2012

2. Ankieta waloryzacyjna powiatu

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki

I.A. a) Obiekty sakralne

Historyczna bazylika (pierwsze dwie) (6)

Bazylika kolegiacka św. Piotra i Pawła w Kruszwicy (6)

Bazylika Imienia NMP w Inowrocławiu (6)

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości, zachowany (pierwsze dwa) (6)

Klasztor Franciszkanów Reformatorów i zespół kalwarii w Pakości (6)

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (jedno pierwsze) (6)

Sanktuarium Męki Pańskiej, Świętego Krzyża w Pakości (6)

Inne sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej w Pieranie (3)

Sanktuarium Maryjne w Ostrowie k/Gniewkowa (3)

Inna świątynia innych wyznań i religii. Zachowana. (2)

Kościół Ewangelicznych Chrześcijan w Inowrocławiu (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4)

Kościół farny im. św. Mikołaja w Inowrocławiu (4)

Kościół pw. św. Małgorzaty w Kościelcu Kujawskim (4)

Kościół pw. Zwiastowania NMP w Inowrocławiu (4)

I.A. b) Zamki i pałace

Zamek lub Pałac stylizowany. Dostępny (za pierwsze dwa) (2)

Zespół pałacowy w Tucznie w gminie Złotniki Kujawskie. (2)

Ruiny historycznego zamku/pałacu/dworu. Dostępna. (za pierwsze trzy) (2)

Mysia Wieża w Kruszwicy (2)

Pałac w Wierzbiczanach k/Gniewkowa. (2)

Ruiny historycznego zamku, grodu, pałacu. Niedostępna. (za pierwsze trzy) (1)

Grodzisko wczesnośredniowieczne na półwyspie Rzepowskim, Kruszwica (1)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Stare Miasto w Inowrocławiu (3)

Rynek w Pakości (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych. Zachowany i Dostępny. (pierwsze trzy) (4)

Ratusz w Pakości (4)

Hotel Bast w Inowrocławiu (4)

Willa przy ul. Solankowej 33 – Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu (4)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

Fragmenty murów obronnych w Inowrocławiu (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym. Zachowany i Dostępny. (do trzech)(3)

Pierwsza na Kujawach cukrownia w Janikowie (3)

Kolej linowa Janikowskich Zakładów Sodowych (3)

Śluza Pakość na górnonoteckim odcinku drogi wodnej Warta-Kanał Bydgoski (3)

I.A. d) Obiekty militarne

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień (2)

Fragmenty schronów bojowych we wsi Suchatówka k/Gniewkowa (2)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

(0)

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty wpisanych powyżej klas:

Za dobry stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (1)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące**I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:**

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech) (1)

Pomnik Powstańców Wielkopolskich w Inowrocławiu (1)

Rzeźba św. Jadwigi Królowej Polski, patronki miasta w Inowrocławiu (1)

Zegar słoneczny na elewacji kamienicy na rynku w Inowrocławiu (1)

Miejsce historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Kościół farny pw. św. Mikołaja w Inowrocławiu – miejsce procesu polsko-krzyżackiego o Pomorze Gdańskie w latach 1320-21. (4)

Miejsce historyczne o znaczeniu regionalnym (do trzech) (2)

Areszt przy ul. Prezydenta Narutowicza w Inowrocławiu – Miejsce masakry więźniów zwanej „Krwawą Niedzielą”. (2)

Miejsce związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu. (do dwóch) (2)

Kruszwica, Mysia Wieża: Miejsce legendy o królu Popielu z kroniki Galla Anonima. (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu. Zachowane i Dostępne. (do trzech) (3)

Miejsce pochówku Stanisława Przybyszewskiego w Górze k/Inowrocławia (3)

Dom rodzinny Jana Kasprowicza w Szymborzu k/Inowrocławia (3)

Kościół św. Małgorzaty w Kościelcu Kujawskim – miejsce chrztu i posługi ministranckiej kardynała Józefa Glempa. (3)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu. (pierwsze dwa) (1)

Miejsce zamieszkania generała Stanisława Taczaka w latach 1947-59 w Janikowie. (1)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

Mauzoleum rodu Kościeleckich w Kościelcu Kujawskim. (1)

I.B. c) Budowle współczesne

(0)

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech) (3)

Gotycka rzeźba „Madonna na lwie” z XIV wieku z bazyliki im. Imienia NMP w Inowrocławiu (3)

Renesansowa kaplica grobowa rodu Kościeleckich projektu J.B. Quadro z XVI wieku w kościele św. Małgorzaty w Kościelcu Kujawskim. (3)

I.D. Muzea i wystawy

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech) (2)

Ekspozycja archeologiczna w Kruszwicy (2)

Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. (2)

Stała wystawa solnictwa w Inowrocławiu. (2)

Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech) (1)

Izba pamięci generała Władysława Sikorskiego w Parchaniu. (1)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach dodatkowe punkty za:

Przewodnicy obiektowi stali (2)

Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. (2)

Stała wystawa solnictwa w Inowrocławiu (2)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienia. (1)

Ekspozycja archeologiczna w Kruszwicy (1)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia. (1)

Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. (1)

Stała wystawa solnictwa w Inowrocławiu. (1)

Ekspozycja archeologiczna w Kruszwicy (1)

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu – 6 wystaw. (2)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (brozury, foldery). (1)

Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. (1)

Stała wystawa solnictwa w Inowrocławiu. (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym. (do dwóch) (6)

Ogólnopolski Festiwal Małych Form Teatralnych „Arlekinada” - Inowrocław. (6)

Ogólnopolski Festiwal Młodzieżowych Orkiestr Dętych - Inowrocław. (6)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym. (do dwóch) (4)

Inowrocławska Gala Operowo-Operetkowa. (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym. (do trzech) (4)

Inowrocławska Noc Solanna – urodziny Grzegorza Turnaua. (4)

Muzyczne Lato w Tężni - Inowrocław. (4)

Inowrocławski Festiwal Światła i Smaku. (4)

Regularne inscenizacje historyczne o znaczeniu regionalnym. (do dwóch) (4)

Festyn u Piasta i Popiela w Kruszwicy. (4)

Regularna działalność na terenie regionu grup inscenizacji historycznej. (za pierwsze dwie) (5)

Bractwo wojowników „Kruki” (5)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe

(0)

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Park Krajobrazowy na terenie regionu. (do trzech) (2)

Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia. (2)

Rezerwat przyrody na terenie regionu. (do trzech) (1)

Rezerwat „Balczewo”. (1)

Rezerwat „Rejna”. (1)

Rezerwat „Mierucinek”. (1)

Ogród przy rezydencji, park kultywowany. (za pierwsze dwa) (2)

Park przy pałacu w Tucznie. (2)

Park przy pałacu w Wierzbicanach. (2)

Park miejski, duży kultywowany z obiektami sztuki. (za pierwsze dwa) (2)

Park Solankowy w Inowrocławiu. (2)

Park – Kalwaria w Pakości. (2)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki o znaczeniu krajowym.

(za pierwsze trzy) (6)

Szlak Piastowski (6)

Szlak Romański (6)

Wirtualne szlaki turystyczne przebiegające przez teren regionu. (za pierwsze trzy) (2)

Szlak Łokietka - PTTK Kruszwica. (2)

Szlak im. Jana Kasprowicza (Inowrocław – Szymborze – Kruszwica). Niebieski. (2)

Szlak im. St. Przybyszewskiego (Inowrocław – Trzaski – Dulski – Mątwy). Zielony. (2)

Szlak im. Wł. Sikorskiego (Inowrocław – Parchanie – Gniewkowo). Czerwony. (0)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu. (za pierwsze trzy) (1)

Trasa „Po grodzie Piasta” w ofercie PTTK Kruszwica. (1)

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie. (za pierwsze dwie) (1)

Objazd szlakiem Łokietka w ofercie PTTK Kruszwica. (1)

Objazd szlakiem piastowskim w ofercie PTTK Kruszwica. (1)

Dodatkowe wersje językowe oferty objazdu z przewodnikiem (za dwie pierwsze) (1)

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna. (2)

Miejskie Centrum Informacji Turystycznej i Uzdrawiskowej. (2)

Informacja w językach obcych. (za każdy do trzech) (1)

J. angielski, niemiecki (2)

Przewodnicy miejsca lub terenowi na zamówienie. (3)

Przewodnicy z PTTK Inowrocław lub PTTK Kruszwica. (3)

Przewodnicy miejsca lub terenowi. (za każdy język do czterech) (1)

j. angielski, niemiecki (2)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub miejscowości. (ogólnie) (2)

Aktualny, dostępny w Miejskim CIT w Inowrocławiu. (2)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane. (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

*Hotel Bast 3**, Inowrocław (2)

*Hotel Park 2**, Inowrocław (2)

Hotel Magdalenka, Kruszwica (2)

Hotel Gopło, Kruszwica (2)

Sanatorium Modrzew, Inowrocław (2)

Sanatorium Przy Tężni, Inowrocław (2)

Pensjonat Vanessa, Inowrocław (2)

Pensjonat Pod Różami, Inowrocław (2)

Dom Turystyczny, Inowrocław (2)

Pole Namiotowe LOK, Kruszwica (2)

Agroturystyka Perła Korytkowa, Janikowo (2)

Agroturystyka Katarzyna, Gniewkowo (2)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną. (za pierwszy) (2)

Gościniec U Nadraja, Jacewo (2)

Inne restauracje. (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Nad Stawkiem, Inowrocław (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji. (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Gościniec U Nadraja, Jacewo (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22. (za pierwszą) (1)

Restauracja Stara Apteka, Inowrocław (do 24 w piątki i soboty). (1)

Bistra, bary. (za pierwszy obiekt) (1)

Pizzeria Olimp, Kruszwica (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu. (za pierwsze dwie oferty) (2)

Niespodziński Leszek, 88-100 Inowrocław ul. Jacewo 16. (2)

PKS Inowrocław. (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu. (1 godzina na dotarcie) (4)

Bydgoszcz Airport, 40km. (4)

Duży dworzec kolejowy na miejscu. (za pierwszy) (3)

Inowrocław. (3)

Dworzec autobusowy na miejscu. (za pierwszy) (2)

Inowrocław. (2)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10km (za pierwsze dwie) (2)

Drogi nr 15 i 62. (4)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej. (2)

Inowrocław – PKS i MPK. (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej. (2)

MPK Inowrocław. (2)

Całodobowa oferta taxi na miejscu. (1)

Euro Taxi, Inowrocław. (1)

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) (1)

Ranczo Bródzki, Kruszwica. (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym. (za pierwsze 2) (1)

Inowrocław – Tęźnia solankowa, jedyna taka w Polsce. (1)

Inowrocław – Baza teleadresowa. (1)

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku. (1)

Geocaching – Turystyka XXI wieku. Inowrocław 23.10.2012. (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:**III.A. Instytucja Kultury**

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna. (za pierwsze dwie) (1)

Muzyczne lato w tęźni. (1)

Kino stałe. (za pierwszy obiekt) (2)

Kinomax, Inowrocław. (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Jeziora (zdatne do kąpieli, dostępne), ze szlakami pieszymi i rowerowymi. (pierwszy akwen) (2)

Jezioro Gopło. (2)

Pomniki przyrody. (za pierwsze dwa) (1)

Głaz narzutowy w Parku Solankowym w Inowrocławiu. (1)

Dąb Kasprowicza w Parku Solankowym w Inowrocławiu. (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością. (za pierwszą) (3)

Aeroklub kujawski w Inowrocławiu. (3)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte, ogólnodostępne. (za pierwszy obiekt) (2)

Pływalnia Wodny Park, Inowrocław. (2)

Plaże jeziorne ogólnodostępne. (za pierwszą) (2)

Kąpielisko miejskie w Janikowie. (2)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych. (za pierwszą ofertę) (1)

Szkoła języków Perfect, Inowrocław. (1)

Stałe centra sportowe z ofertą ogólnodostępną. (za pierwszy obiekt) (1)

OSiR Inowrocław. (1)

Stadiony sportowe. (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion w Janikowie. (1)

Szkoły i szkolenie sportowe ogólnodostępne. (pierwsze dwa) (1)

Kursy lotnicze Aeroklubu Kujawskiego. (1)

Kursy jazdy konnej. Ośrodek jeździecki Jaszczółtowo w Rojewie. (1)

Lodowiska sezonowe. (za pierwszy obiekt) (1)

Lodowisko Lodino, Inowrocław. (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:**IV.A. Instytucje w regionie:**

Obecność innej uczelni wyższej w regionie. (za pierwsze dwie) (2)

Filia Szkoły Wyższej w Bydgoszczy w Inowrocławiu. (2)

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

Uzdrowisko Inowrocław. (4)

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji. (za dwa pierwsze obiekty) (2)
Zespół Sanatoryjno-Szpitalny Kujawiak w Inowrocławiu. (2)
Ośrodek Rehabilitacji i Odnowy Biologicznej OAZA w Inowrocławiu. (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Obecność krajowych central wielkich firm w regionie. (za pierwsze trzy) (2)
Solino S.A. (grupa Orlen), Inowrocław. (2)
Soda Polska Ciech sp. z o.o. . (2)
Zakłady tłuszczowe Kruszwica S.A. (2)
 Całoroczne centra konferencyjne. (za pierwszy obiekt) (3)
Solanki Medical Spa, Inowrocław. (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)
Ul. Królowej Jadwigi w Inowrocławiu. (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości. (za pierwsze cztery) (1)
Bladel, Holandia – miasto partnerskie Pakości. (1)
Bad Oeynhausen, Niemcy – miasto partnerskie Inowrocławia. (1)

Suma punktów: 306

Za kategorię I: 196
Za kategorię II: 67
Za kategorię III: 20
Za kategorię IV: 23

3. Interpretacja wyników analizy potencjału

W poniższej tabeli zestawiono punktację szczegółową dla wszystkich zakresów i podzakresów przeprowadzonego badania waloryzacyjnego. Ich porównanie z punktacją maksymalną pozwala w łatwy sposób wskazać mocne i słabe strony regionu, co w efekcie może być istotną wskazówką wykorzystaną w celu przeprowadzenia przez jego władze zmian zmierzających do poprawienia jakości usług i wzrostu atrakcyjności turystycznej.

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maks. Ilość punktów	Uwagi
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A. Zabytki, w tym:	78	475	
	I.A.a) zabytki sakralne	44	122	
	I.A.b) zamki i pałace	7	108	
	I.A.c) inne zabytki arch. i tech.	24	140	
	I.A.d) obiekty militarne	2	18	
	I.A.e) dodatkowe punkty	1	85	
	I.B. Miejsca historyczne i znaczące	22	240	
	I.B.a) budowle hist. i monumenty	21	102	
	I.B.b) cmentarze historyczne	1	56	

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maks. Ilość punktów	Uwagi
	I.B.c) budowle współczesne	0	10	
	I.C. Dzieła sztuki (pojedyncze)	6	72	
	I.D. Muzea i Wystawy	19	115 + 90	
	I.E. Eventy kulturowe	37	150	
	I.F. Zakł. przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16	
	I.G. Kulturowo znacząca oferta turystyczna	13	53	
	I.H. Szlaki kulturowe	21	106	
	RAZEM za kategorię I	196	1245	
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	11	17	
	II.B. Infrastruktura turystyczna	34	51	
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	19	32	
	II.D. Promocja turystyczna	3	14	
	RAZEM za kategorię II	67	114	
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje kultury	3	12	
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	7	14	
	III.C. Oferta sport. eduk. rekr.	10	13	
	RAZEM za kategorię III	20	37	
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	2	15	
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	8	16	
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	9	11	
	IV.D. Oferta shoppingu	2	11	
	IV.E. Zagraniczne partnerstwa	2	4	
	RAZEM za kategorię IV	23	57	
SUMA	WSZYSTKIE KATEGORIE	306	1453	

Ocena regionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji i waloryzacji powiatu inowrocławskiego klasyfikują go wśród regionów o średnim potencjale turystyczno-kulturowym (196 punktów w kategorii I). Szczegółowa analiza przeprowadzonego badania pokazuje bezsprzecznie, że głównym generatorem punktów za atrakcyjność kulturową, będącym źródłem 54% z nich, są obiekty sakralne wraz z ich przynależnością do szlaków tematycznych oraz licznie organizowane eventy kulturowe. Te ostatnie kierowane są jednak przede wszystkim w stronę mieszkańców i kuracjuszy inowrocławskiego uzdrowiska, a ich głównym celem nie jest zaistnienie w świadomości turystów kulturowych lecz umocnienie pozycji Inowrocławia na polskiej mapie turystyki zdrowotnej. Nie zmienia to jednak faktu, iż stanowią one ciekawą ofertę dla turystów kulturowych, a zwiększenie ich promocji mogłoby skutkować wzmożonym zainteresowaniem w tej grupie podróżujących.

Miejscowości w których zlokalizowany jest trzon potencjału turystyczno-kulturowego powiatu to obok Inowrocławia położone odpowiednio na wschód i zachód od niego Kruszwica i Pakość. Tam znajduje się zdecydowana większość obiektów godnych uwagi.

Inne, mające mniejsze znaczenie, rozrzucone są po pozostałych częściach regionu, często w znacznej odległości od głównej osi komunikacyjnej, co warunkuje ich marginalne znaczenie. Stan estetyki głównych obiektów jak i otaczających je terenów jest dobry, w przypadku najważniejszych może być określony jako bardzo dobry (wyjątkiem w tej grupie jest kościół Zwiastowania NMP w Inowrocławiu). Atutem jest również swobodny dojazd do nich oraz możliwość parkowania w ich pobliżu dla turystów indywidualnych i grup zorganizowanych. Zwłaszcza w przypadku tych drugich, przybywających mniejszymi bądź większymi autokarami, możliwość ich pozostawienia w bezpośrednim sąsiedztwie celu wizyty ma decydujący wpływ na decyzję o zwiedzeniu konkretnych obiektów. Jedynym mankamentem w tym zakresie jest brak dokładnego oznakowania dojazdu do głównych atrakcji, na skutek tego powodzenie wycieczki zależy od kwalifikacji i znajomości terenu przez prowadzącego ją pilota czy przewodnika terenowego. Usługi takie są oferowane przez oddziały PTTK w Inowrocławiu i Kruszwicy i chociaż nie ma w regionie stałych przewodników obiektowych, to przewodnika można zamówić w wyżej wymienionych instytucjach.

Zdecydowanie najsłabszym punktem w ocenie mikroregionu jest niewielka ilość muzeów i niski poziom świadczonych w nich usług. W całym powiecie jedynie Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu można uznać za dobrze funkcjonującą placówkę. Pozostałe to stałe wystawy lub ekspozycje działające sezonowo lub traktujące omawiany temat bardzo powierzchownie. Wiele do zyczenia pozostawia również mało rzetelna obsługa w punktach informacji turystycznej oraz niewielka ilość wydawanych publikacji informacyjnych i krajoznawczych.

Dzięki temu, że powiat znany jest wśród amatorów wypoczynku w uzdrowisku lub na łonie natury, na jego obszarze znajduje się rozwinięta i zróżnicowana baza noclegowa. Brak jedynie hoteli z najwyższych dwóch kategorii. Poza tym turyści wybierają między hotelami, domami zdrojowymi, sanatoriami, pensjonatami czy gościńcami i obiektami z szerokiej oferty agroturystycznej. Najwięcej z obiektów noclegowych położonych jest w Inowrocławiu, gdzie pełnią one czasami również rolę centrów konferencyjnych. Wprawdzie obecność dużych zakładów przemysłowych czyni obszar atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów i może spowodować wzrost ofert tego rodzaju, jednak istniejące obiekty hotelowe nie będą konkurencyjnymi dla turystyki biznesowej z powodu niewielkich powierzchni sal, których pojemność nie przekracza z tego powodu 100 miejsc.

Pomimo pewnych niedociągnięć powiat inowrocławski znajduje się w bardzo dobrym punkcie wyjścia do zwiększenia swojej atrakcyjności dla turystyki kulturowej. Jego szanse potęgowane są przez bardzo dobre położenie, które daje mu możliwość zostania poważną tranzytową atrakcją dla osób zmierzających z Wrocławia przez Poznań do Torunia i dalej do Gdańska. Widoczna jest jednak potrzeba ukierunkowania działań samorządów tak gminnych jak i powiatowego w stronę innych niż tylko zdrowotna i wypoczynkowa forma turystyki.

4. Powiat inowrocławski jako destynacja turystyki kulturowej

Analizowany mikroregion nie jest obszarem o szerokiej i zróżnicowanej ofercie turystyki kulturowej. W pierwszej kolejności miasto powiatowe i okolica kojarzone są z turystyką wypoczynkową i zdrowotną. To na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się jedno z największych jezior Polski – Jezioro Gopło z licznymi możliwościami spędzania czasu nad nim. W zachodniej części regionu podobną rolę odgrywa Jezioro Janikowskie będące jednocześnie areną popularnych zawodów międzynarodowych – wyścigów szybkich łodzi motorowych. Jezioro to nie będące objęte strefą ciszy jest atrakcyjne dla miłośników sportów wodnych. Sama stolica regionu – Inowrocław - jest obok Ciechocinka jednym z dwóch najważniejszych i najbardziej znanych nizinnych uzdrowisk. Tutejsze tężnie solankowe przyciągają kuracjuszy, grupy szkolne i mieszkańców miasta. Sam park, na terenie którego się znajdują, zapewnia liczne atrakcje – wieczorne dancingi, mini golf, masaże czy place zabaw dla dzieci. Wśród tych głównych atrakcji próbują zaznaczyć swoją obecność i te

kulturowe, w większości należące do grona obiektów sakralnych. Stąd główną formą turystyki kulturowej w regionie, prócz turystyki tematycznej (po Szlaku Piastowskim) będzie turystyka religijna i pielgrzymkowa. Dzięki miejscom związanym ze znanymi obywatelami Polski można wyodrębnić również miejsca atrakcyjne dla turystyki biograficznej. Obecność ruin zamku w Kruszwicy będzie trzonem turystyki dziedzictwa historycznego. Zbiór ten uzupełni turystyka eventowa i turystyka kulturowa po szlakach.

Turystyka kulturowa po szlakach

Znajdujące się na terenie powiatu romańskie świątynie w Inowrocławiu i Kruszwicy, będące również sporą atrakcją dla miłośników turystyki religijnej i pielgrzymkowej, są w pierwszej kolejności ważnymi ogniwami przebiegających przez region szlaków kulturowych. Najważniejszy z nich - uznawany również za jeden z najpopularniejszych w Polsce to Szlak Piastowski, mniej znany i eksploatowany jest sieciowy Szlak Romański. Pierwszy z nich łączy miejsca na terenie województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego, które związane są z tworzeniem i funkcjonowaniem państwa piastowskiego do roku 1370. Niezależnie od poważnej reorganizacji szlaku, dokonanej niedawno przez powołaną specjalnie do tego celu Radę Programowo – Naukową, **inowrocławska bazylika Imienia NMP** oraz **bazylika św. Piotra i Pawła w Kruszwicy** pozostają na liście jego obiektów i trasie przebiegu – konkretnie na jego głównej osi wiodącej z Lubinia do Włocławka. Wspomniane dwa obiekty, uzupełnione o Rotundę św. Prokopa i Kolegiatę w Strzelnie tworzą lokalną ofertę, tzw. Mały Szlak Piastowski, który pod taką nazwą widnieje w propozycjach instytucji i biur organizujących wycieczki do tych miejsc. Szlak Romański natomiast, powołany z innych pobudek, na terenie powiatu inowrocławskiego łączy te same obiekty co Szlak Piastowski, chociaż eksponuje głównie ich architekturę. Szlak aktualnie pozostaje w cieniu Szlaku Piastowskiego i jest kolejnym systemem, który w tym regionie powinien przejść poważne zmiany organizacyjne. Poza tymi dwoma szlakami o zasięgu krajowym, powiat można zwiedzać podążając wzdłuż tras regionalnych szlaków tematycznych. Warte polecenia są szczególnie dwa z nich, dedykowane na biografie **Stanisława Przybyszewskiego i Jana Kasprowicza** i wiodące przez miejsca związane z życiorysami tych zasłużonych pisarzy Młodej Polski.

Choć turyści zainteresowani tą formą turystyki kulturowej znajdą w regionie ciekawe propozycje, to spory niedosyt pozostawi im brak faktycznego oznakowania szlaków w terenie. Będzie to więc ta forma turystyki kulturowej, która dla osób indywidualnych poruszających się bez przewodnika może być trudna do realizacji. By móc uznać region za w pełni atrakcyjny dla tematycznej turystyki kulturowej po szlakach, mankament ten musi zostać wyeliminowany. W przeciwnym razie opisane szlaki (poza Piastowskim) pozostaną tylko nie liczącymi się wirtualnymi propozycjami.

Turystyka religijna i pielgrzymkowa

Jest to druga najważniejsza forma turystyki kulturowej w powiecie inowrocławskim, której popularność przekłada się na dużą liczbę odwiedzających. Na omawianym terenie znajduje się **Kalwaria Pakoska** będąca jedną z największych i najstarszych w Polsce. Jej początki sięgają pierwszej połowy wieku XVII. Na kalwaryjskie szlaki przyciąga jednak nie tylko architektura i piękne położenie wchodzących w jej skład kaplic, ale przede wszystkim sanktuarium znajdujące się w tutejszym klasztorze reformatów. To właśnie w nim przechowywany jest największy w Polsce fragment relikwii Krzyża Świętego. Pakość to jednak nie jedyny punkt programu wizyt miłośników tej formy turystyki kulturowej. Na terenie powiatu znajdują się jeszcze dwa sanktuaria maryjne – **w Ostrowie koło Gniewkowa i w Pieraniach**. Szczególnie popularne jest drugie z wymienionych, a kultem objęty jest w nim obraz z początków XVIII wieku, umieszczony w kościele przez cudownie uzdrowionego ks. Marcina Piotra Grobelskiego. Obraz już w 1772 roku został koronowany przez biskupa

włocławskiego Wojciecha Bardzińskiego. Poza tymi głównymi obiektami, ofertę turystyki religijnej uzupełnić mogą romańskie zabytkowe świątynie w Inowrocławiu (**Bazylika Imienia NMP**) oraz w bazylika w Kruszwicy (kolegiata **św. Piotra i Pawła**). Obie są świadectwami początków kultu chrześcijańskiego w tym regionie państwa piastowskiego.

Turystyka eventowa

Chociaż popularność inowrocławskich eventów nie wykracza jeszcze poza granice regionu, to z pewnością potencjał tego miasta pozwala wierzyć, że sytuacja ta ulegnie zmianie. Turyści zainteresowani tą formą spędzania czasu mogą ograniczyć swój pobyt głównie do Inowrocławia. To tam bowiem odbywa się większość godnych uwagi imprez kulturalnych mogących zainteresować osoby przyjezdne. Najciekawszym wydarzeniem jest **Ogólnopolski Festiwal Małych Form Teatralnych „Arlekinada”**. Ten dwudniowy event odbywa się co roku w marcu nieprzerwanie od siedmiu lat. Każdorazowo w selekcji grup teatralnych bierze udział jury, które z nadesłanych propozycji wybiera kilka, które zaprezentowane będą w trakcie festiwalu i wezmą udział w konkursie. Corocznie występują grupy z całej Polski, w dużej części grupy młodzieżowe. Zupełnie tak samo jak w trakcie **Festiwalu Orkiestr Dętych**, którego to w maju roku 2012 odbyła się już 40-ta edycja. Wśród imprez kultury wysokiej wyróżnić trzeba też sierpniową **Inowrocławską Gałę Operową i Operetkową**. Inowrocławski park solankowy zaprasza wszystkich również na liczne koncerty odbywające się w trakcie **Muzycznego Lata w Teżni**, a głównym koncertem w trakcie tego wydarzenia jest **Noc Solannowa** z corocznym udziałem Grzegorza Turnaua. Zmieniając nieco charakter eventów udać trzeba się w lipcu do Kruszwicy aby wziąć udział w **Festynie u Piasta i Popiela**, w trakcie którego podziwiać można występy grup rekonstrukcyjnych.

Turystyka biograficzna

Najpoważniejsza oferta tego typu, wymieniona już przy okazji opisu regionalnych propozycji turystyki kulturowej po szlakach, dotyczy znanych pisarzy Młodej Polski. **Stanisław Przybyszewski** urodził się pod Inowrocławiem we wsi Łojewo, zmarł natomiast w dworku rodu Znanięckich w Jarontach w roku 1927. W pobliskiej wsi Góra, gdzie został pochowany pisarz, oglądać można wystawiony mu w kilka lat po śmierci nagrobek z inskrypcją „*Meteor Młodej Polski*”. Drugim pisarzem pochodzącym z terenu powiatu Inowrocławskiego był **Jan Kasprowicz**. Jest on zdecydowanie bardziej znany i lepiej pamiętany dziś przez mieszkańców. Urodził się w Szymborzu, gdzie można oglądać jego rodzinny dom będący dzisiaj filią Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Natomiast w głównej siedzibie tej placówki, w willi przy ul. Solankowej 33, znajduje się wystawa poświęcona życiu i twórczości artysty.

Wśród innych znanych postaci, region powiatu inowrocławskiego był rodziną ziemią kardynała **Józefa Glempa**. Urodził się on we wsi Rycerzewo nieopodal Pakości, a ochrzczony został w kościele św. Małgorzaty w Kościelcu Kujawskim, gdzie również pełnił posługę ministrancką. We tej wsi uczęszczał też do szkoły podstawowej, zanim podjął naukę w gimnazjum i liceum w Inowrocławiu. Do Kościelca powracał na grób swojego ojca, którego pochował w sąsiedztwie kościoła św. Małgorzaty. W jego wnętrzu znajduje się pamiątkowa tablica nawiązująca do kardynała i jego związków ze świątynią, a w stolicy regionu działa prężnie Instytut Józefa Glempa.

Teren powiatu inowrocławskiego jest również miejscem epizodów z życia innych znanych osób. **General Władysław Sikorski** we wsi Parchanie zakupił posiadłość w roku 1923, a w pobliskim kościele św. Wojciecha wydał za mąż swoją córkę Zofię. We wsi znajduje się izba pamięci generała i głąz pamiątkowy na skwerze nieopodal kościoła. **General Stanisław Taczak**, pierwszy dowódca Powstania Wielkopolskiego mieszkał w Janikowie w domu nr 2 przy ul. Powstańców Wielkopolskich. gdzie dzisiaj znajduje się tablica pamiątkowa. **Św. Jadwiga**, Król Polski natomiast przebywała w Inowrocławiu w 1397

roku w trakcie zjazdu z Konradem von Jungingenem. Przebywając w tym okresie w bazylice Imienia NMP przewidzieć miała klęskę Krzyżaków pod Grunwaldem. Święta ta jest patronką Inowrocławia.

Turystyka dziedzictwa historycznego.

Obok Kalwarii Pakoskiej najbardziej powszechnie rozpoznawalnym zabytkiem powiatu jest **Mysia Wieża w Kruszwicy**. Jest ona pozostałością zamku wzniesionego w XIV w. przez Kazimierza Wielkiego, a w świadomości Polaków znalazła zaszczytne miejsce dzięki legendzie spisanej przez Galla Anonima o królu Popielu, którego miały tutaj zjeść myszy. W miejscowości znajduje się historyczny, średniowieczny układ urbanistyczny, a zbiory archeologiczne podziwiać można na terenie ekspozycji przy ul. Piasta 3. Średniowieczne układy miejskie ma również **Pakość** i **Inowrocław**. W obu miejscowościach na uwagę zasługuje kilka obiektów w przestrzeni miejskiej. W Pakości warto przyjrzeć się **ratuszowi** z początków XX wieku, natomiast sporą atrakcją Inowrocławia jest liczący ok. 200 lat budynek przy ul. Królowej Jadwigi, w którym znajduje się dzisiaj **hotel Bast**. W stolicy regionu można też miejscami doszukać się pozostałości **murów miejskich**, które niegdyś otaczały miasto. Warto też zapoznać się z ważnymi wydarzeniami, które miały miejsce w tym mieście. To w bazylice Imienia NMP ukryto w trakcie II Wojny Światowej **relikwie św. Wojciecha**, a inowrocławski areszt pamięta dramatyczne wydarzenia z masakry więźniów z 24.10.1939 znanej jako **Krwawa Niedziela**.

Wyraźne zaistnienie powiatu inowrocławskiego wśród atrakcyjnych pod kątem dziedzictwa historycznego jest utrudnione z racji na brak obiektów najwyższych kategorii. Na obszarze regionu nie ma ani jednego obiektu wpisanego na listę UNESCO czy na polską listę Pomników Historii, swoich szans musi zatem szukać raczej w którejś z innych wymienionych form turystyki kulturowej.